Wymagania na oceny z przedmiotu Wiedza o społeczeństwie dla szkoły podstawowej kl. 8
Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA						
1.	Człowiekiem jestem...	• Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. • Wie, czym się zajmuje przedmiot **wiedza o społeczeństwie**. • Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.	• Potrafi podać przykłady **nauk humanistycznych**. • Rozumie zasady **komunikowania się** i je stosuje.	• Wymienia elementy osobowości człowieka. • Zna znaczenie słowa ***asertywność***. • Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.	• Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. • Opisuje elementy **osobowości** człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. • Potrafi wskazać zachowania asertywne.	• Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się.
2.	Człowiek jako istota społeczna	• Wymienia najważniejsze **potrzeby człowieka**. • Wymienia kilka przykładów **ról społecznych**, które odgrywa.	• Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. • Wyjaśnia pojęcie ***socjalizacja***. • Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.	• Charakteryzuje człowieka jako istotę **społeczną i podaje stosowne** przykłady. • Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. • Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.	• Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału. • Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. • Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. • Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.	• Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. • Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.
3.	Zbiorowości i grupy społeczne	• Wie, czym są **zbiorowości** społeczne. • Wie, czym są normy grupowe.	• Wie, czym są **grupy społeczne**. • Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. • Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów.	• Zna sposoby rozwiązywania **konfliktów**. • Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis.	• Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. • Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. • Charakteryzuje różne sposoby **podejmowania decyzji** w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. • Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów.	• Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. • Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. • Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
4.	Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna	• Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa **rodzina**. • Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny.	• Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. • Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych.	• Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. • Zna **prawa i obowiązki** rodziców i dzieci.	• Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. • Analizuje wartości ważne dla rodziny. • Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Zna współczesne **typy rodziny**.	• Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.
5.	Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy	• Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody **gospodarstwa domowego**.	• Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania **budżetem domowym**. • Rozumie pojęcie **deficyt budżetowy** i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.	• Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. • Potrafi zaplanować i rozpisać zrównoważony budżet.	• Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu.	• Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. • Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.
DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA						
6.	Samorząd szkolny	• Potrafi scharakteryzować klasę szkolną. • Opisuje życie społeczności szkolnej.	• Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma **samorząd szkolny**.	• Wie, czym jest **samorządność**, podaje przykłady rodzajów samorządów. • Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego.	• Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. • Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. • Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego.	• Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. • Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie **procedur demokratycznych** w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
7.	Prawa i obowiązki ucznia	• Zna **prawa i obowiązki** ucznia. • Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu.	• Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. • Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia.	• Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. • Wymienia **akty prawa szkolnego**, w których zapisane są jego prawa.	• Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. • Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. • Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. • Przedstawia sposoby **dochodzenia praw**, które zostały naruszone.	• Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
9.	Moje miejsce na ziem	• Wyjaśnia, czym są **mała ojczyzna** i region.	• Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną.	• Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka.	• Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną.	• Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. • Wymienia **tradycje i obyczaje** swojej społeczności regionalnej.
10.	Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne	• Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu.	• Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie.	• Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.	• Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez **e-urząd**. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny.	• Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi.
11.	Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie	• Wymienia problemy społeczności lokalnej.	• Wie, czym jest **kapitał społeczny**. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.	• Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest **budżet obywatelski**.	• Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje **przyczyny problemów** swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania.	• Wymienia rożne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.
DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE						
12.	Narodowość a obywatelstwo	• Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody.	• Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa.	• Zna **obowiązki obywatelskie** zapisane w *Konstytucji RP*.	• Wymienia czynniki narodowotwórcze. • Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową.	• Przedstawia genezę współczesnych narodów. • Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
13.	Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych	• Odróżnia **mniejszości narodowe** od **mniejszości etnicznych**. • Wskazuje różnice pomiędzy **migracją** a **uchodźstwem**.	• Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. • Wyjaśnia, co to jest **Polonia**.	• Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom.	• Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. • Określa **miejsca zamieszkania mniejszości** w Polsce. • Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. • Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie.	• Wymienia grupę posługującą się **językiem regionalnym**. • Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. • Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną.
14.	Różne oblicza patriotyzmu	• Wie, co znaczy pojęcie *ojczyzna*. • Wymienia i opisuje polskie **symbole narodowe**.	• Podaje przekłady zachowań patriotycznych.	• Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem.	• Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest **patriotyzm**. • Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią.	• Opisuje genezę polskich symboli narodowych. • Wymienia czynniki, które łącza ludzi z ojczyzną.
15.	Umiejętności i cnoty obywatelskie	• Wymienia cnoty obywatelskie.	• Opisuje cechy dobrego obywatela.	• Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory **postaw obywatelskich**.	• Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. • Wymienia umiejętności społeczne.	• Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. • Opisuje rożne formy aktywności społecznej.
16.	Działania organizacji pozarządowych	• Opisuje, czym jest **społeczeństwo obywatelskie**.	• Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.	• Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.	• Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. • Opisuje aktywność społeczną Polaków.	• Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. • Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
17.	Aktywność obywatelska młodych	• Wyjaśnią na czym polega **wolontariat**. • Wie czym są **organizacje pożytku publicznego**.	• Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi. • Wymienia ich najważniejsze cele.	• Wskazuje rożne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode.	• Charakteryzuje rożne formy wolontariatu. • Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób.	• Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości. • Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.
18.	Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich	• Wie czym jest **etyka**. • Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym.	• Wymamienia cechy etyki zawodowej. • Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych.	• Potrafi wyjaśnić pojęcia: *mobbing*, *lobbing*, *nepotyzm*, *korupcja*.	• Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w rożnych dziedzinach społecznych. • Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych.	• Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej. • Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ						
19.	Państwo i jego funkcje	• Wie, czym jest **państwo**. • Zna najważniejsze cechy państwa.	• Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne **funkcje państwa**.	• Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania.	• Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa.	• Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.
20.	Fundamentalne zasady demokracji	• Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest **demokracja bezpośrednia** i **demokracja pośrednia** (przedstawicielska).	• Wymienia najważniejsze zasady demokracji. • Wie, czym jest **referendum**. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum.	• Wyjaśnia zasadę **trójpodziału władzy**.	• Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum.	• Opisuje zasady demokratyczne.
21.	Konstytucja jako najważniejszy akt prawny	• Wie, czym jest **konstytucjonalizm**. • Wie, czym jest **preambuła**.	• Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany **Trybunał Konstytucyjny**.	• Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji.	• Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły *Konstytucji RP* i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. • Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny.	• Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.
22.	Partie polityczne	• Wie czym jest zasada **pluralizmu politycznego**. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną.	• Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie **koalicji rządowej**.	• Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie *opozycja*.	• Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.	• Ocenia rożne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.
23.	Jak działa demokracja przedstawi-cielska: sejm i senat	• Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów.	• Wie, czym jest czynne i bierne **prawo wyborcze**.	• Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu.	• Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu.	• Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje, jak działa polski parlament.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
24.	Władza wykonawcza: Prezydent RP i Rada Ministrów	• Wie, czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce **władzę wykonawczą**.	• Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje informację o aktualnie urzędującym prezydencie.	• Podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta.	• Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. • Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: *rząd większościowy* i *rząd mniejszościowy*. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów.	• Wie, na czym polega **dualizm władzy wykonawczej** w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi, korzystając z rożnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.
25.	Władza sądownicza	• Wyjaśnia zasadę **państwa prawa**.	• Zan **strukturę sądownictwa** powszechnego.	• Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności.	• Wie, czym zajmują się sądy powszechne i trybunały.	• Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa. • Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej. • Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA						
26.	Organizacje międzynaro-dowe	• Wymienia kilka kierunków polskiej **polityki zagranicznej**.	• Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. • Wskazuje cele i rożne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.	• Wymienia państwa należące do NATO. • Przedstawia **działalność Polski** w ONZ, Unii Europejskiej i NATO.	• Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. • Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. • Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ.	• Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. • Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.
27.	Cele i zasady działania Unii Europejskiej	• Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej.	• Wymienia **ogólne cele** UE.	• Potrafi wymienić **państwa członkowskie** UE. • Wymienia najważniejsze instytucje UE.	• Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór.	• Na podstawie szczegółowych celów wskazuje **główne kierunki rozwoju UE**. • Zna zadania najważniejszych instytucji UE.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
28.	We wspólnej Europie	• Wymienia **ogólne cele** UE.	• Wymienia najważniejsze instytucje UE.	• Wymienia podstawowe prawa **obywateli Unii Europejskiej**.	• Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. • Podaje przykłady programów finansowanych z UE.	• Potrafi podać liczbę polskich **eurodeputowanych**. • Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.
29.	Problemy współczesnego świata	• Wyjaśnia, czym jest zjawisko **globalizacji**.	• Wyjaśnia pojęcia: *fundamentalizm religijny* i *terroryzm*.	• Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. • Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.	• Charakteryzuje globalne problemy ekonomiczne i demograficzne. • Znajduje i opracowuje informacje o **konfliktach** toczących się na świecie. • Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. • Opisuje zjawisko **terroryzmu**.	• Opisuje globalizację w rożnych aspektach. • Przestawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.
DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA						
30.	Jak kształtowały się prawa człowieka	• Wskazuje, z czego wynikają **prawa człowieka**. • Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne.	• Wskazuje źródła ludzkiej **godności**. • Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka.	• Omawia cechy praw człowieka. • Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. • Wie, kiedy powstała *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*.	• Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. • Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej. • Na podstawie preambuły *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* analizuje jej najważniejsze treści.	• Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. • Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.
31.	Prawa człowieka zapisane w *Konstytucji RP*	• Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób.	• Wie, jak pojęcia: *wolności* i *prawa* charakteryzowane są w *Konstytucji RP*.	• Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia rożne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym.	• Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. • Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany prze państwo.	• Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w *Konstytucji RP*. • Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
32.	Ochrona praw człowieka	• Wymienia rożne systemy ochrony praw człowieka.	• Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni **Rzecznik Praw Obywatelskich**.	• Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. • Wymienia **organizacje pozarządowe** działające na rzecz ochrony praw człowieka. • Opisuje działania **Rzecznika Praw Dziecka**.	• Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. • Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. • Opisuje wybrane prawa zapisane w *Konwencji o prawach dziecka*. • Podaje przykłady naruszania praw dziecka.	• Potrafi przedstawić sposób **złożenia wniosku** do RPO. • Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. • Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym.
33.	Uprawnienia policji i służb porządkowych	• Zna najważniejsze **zadania policji** i służb porządkowych. • Wie, na czym polega **przymus bezpośredni**.	• Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. • Wymienia podstawowe rodzaje przemocy.	• Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.	• Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień.	• Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.
34.	Młodzi ludzie w kontakcie z prawem	• Opisuje, czym jest **przemoc rówieśnicza**. • Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.	• Potrafi wymienić rożne typy przestępstw. • Wie, jaki sąd rozpatruje **sprawy nieletnich**.	• Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję.	• Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. • Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.	• Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za **czyny karalne** w zależności od wieku. • Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.
DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI						
35.	Media we współczesnym świecie	• Wie, czym są **środki masowego przekazu**.	• Wymienia rożne **rodzaje mediów**, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne.	• Wymienia **funkcje mediów**. • Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy.	• Opisuje różne rodzaje mediów. • Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane **czwartą władzą**.	• Opisuje rożne funkcje mediów. • Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. • Wyjaśnia pojęcie *public relations*.
36.	Jak korzystać ze środków masowego przekazu	• Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. • Odnajduje w mediach **informacje na wskazany temat**, analizuje je.	• Wyjaśnia pojęcia: *społeczeństwo informacyjne* i *globalna wioska*. • Wie dlaczego dziennikarstwo jest **zawodem zaufania publicznego**.	• Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. • Odróżnia fakty od komentarzy.	• Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. • Wymienienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. • Wymienia i opisuje zasady **etyki dziennikarskiej**.	• Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. • Wyjaśnia, dlaczego nie należy miesząc faktów z komentarzami i opiniami.
37.	Informacja i przekaz na wagę złota	• Wie, czym jest **reklama społeczna**.	• Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej.	• Wie, na czym polega znaczenie **badań opinii publicznej**.	• **Odczytuje i interpretuje** wyniki sondaży opinii publicznej.	• Wymienia i analizuje rożne reklamy społeczne.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
38.	Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia	• Wie czym jest **cyberprzestrzeń**.	• Wymienia zasady **bezpieczeństwa w sieci**.	• Wymienienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. • Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.	• Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. • Zan zasady, jakie należy stosować oby uchronić się przed **szkodliwym oprogramowaniem**.	• Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.

1. Formy sprawdzania wiedzy:

- Prace pisemne- sprawdziany- z całego rozdziału.
- Niezapowiedziana kartkówka sprawdzająca materiał z ostatniej lekcji.
- Zapowiedziana kartkówka sprawdzająca materiał z 2 ostatnich lekcji.
- Praca bieżąca na lekcji.
- Projekty/plakaty.
- Karty pracy.

2. Ocenianie osiągnięć uczniów:
Sprawdziany, kartkówki, karty pracy oceniane są według następującej punktacji:
0 – 34 % - niedostateczny
35 – 49 % - dopuszczający
50 – 74 % - dostateczny
75 – 89 % - dobry
90 – 99 % - bardzo dobry
100 % - celujący